

Saksframlegg

HØRING OM FORSLAG TIL NY BOSETTINGSORDNING FOR FLYKTNINGER

Arkivsaksnr.: 11/8189

::: Sett inn innstillingen under denne linja

Forslag til vedtak:

Formannskapet tar saken om forslag til ny bosettingsordning for flyktninger til orientering.

::: Sett inn innstillingen over denne linja

... Sett inn saksutredningen under denne linja

Saken gjelder:

Høringsbrev fra Det kongelige Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet om forslag til ny bosettingsordning for flyktninger med mål om raskere bosetting.

Bakgrunn

Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet sendte alle norske kommuner et høringsbrev i februar 2011 med forslag om ny bosettingsmodell for flyktninger. Høringsfristen er 29.4.2011, og dette saksfremlegget er sendt departementet med beskjed om at vedtaket i formannskapet vil bli ettersendt.

Målet med den nye foreslåtte modellen er at flyktninger som får opphold i Norge, bosettes raskt i en norsk kommune.

Høringsbrevet beskriver blant annet følgende;

- utviklingen i den norske bosettingsordningen fram til i dag,
- bosettingsordningene i de andre skandinaviske landene,
- bosetting og flyttemønster,
- forslag til den nye ordningen med økonomiske og administrative konsekvensene som følge av endringen.

Vedlagt til høringsbrevet følger vedtak fra Hovedstyret i KS om den foreslåtte modellen.

I det følgende gis en beskrivelse av den foreslåtte bosettingsmodellen, og rådmannens vurderinger av forslaget.

Dagens ordning med bosetting av flyktninger

Nasjonalt nivå

På nasjonalt nivå er det Stortinget gjennom statsbudsjettet som bestemmer de overordnede rammene for bosetting av flyktninger, herunder hvor store de ulike tilskuddene skal være, og hvordan tilskuddene skal innrettes. På bakgrunn av prognoser utarbeidet av UDI, fastsetter *Nasjonalt utvalg for bosetting av flyktninger* hvor mange flyktninger kommunene totalt skal anmodes om å bosette kommende år. I tillegg fordeles behovet fylkesvis. Nasjonalt utvalg ledes av Integrerings- og mangfoldsdirektoratet IMDi og består av representanter fra stats- og kommunesektoren.

Trondheim kommune

Regionalt nivå

På regionalt nivå avgjør IMDi regionale enheter i samarbeid med KS hvilke kommuner som skal anmodes om å bosette flyktninger. I tillegg avgjøres hvor mange flyktninger hver kommune skal bosette.

Kommunalt nivå, Trondheim kommune

Bystyret i Trondheim kommune vedtar i forbindelse med årlig budsjettbehandlinger antall flyktninger som skal bosettes i kommunen. Vedtaket gjøres på bakgrunn av IMDi anmodning og rådmannens vurdering av det kommunale hjelpeapparatets kapasitet og ressurser for det kommende bosettingsår.

Trondheim kommune har helt siden slutten av 1980-tallet bosatt flyktninger og jobbet med kvalifisering og integrering av flyktninger. Kommunen har et relativt stort bosettings- og kvalifiseringsapparat med høy faglig kompetanse. Trondheim er sammen med Oslo og Bergen de største bosettingskommunene i Norge. Når det gjelder bosettingshastigheten, holder kommunen seg innenfor de oppsatte målene med 3 og 6 måneder.

Trondheim kommune har med unntak av 2011 alltid stilt seg positiv til bosetting av flyktninger og mottatt det antallet som IMDi har anmodet om. Kommunen har heller ikke stilt spesielle vilkår til bosettinger. I 2011 ble kommunen forespurt om å bosette totalt 240 flyktninger, hvorav 30 enslige mindreårige. Bystyret vedtok etter rådmannens anbefaling bosetting av totalt 225, hvorav 15 enslige mindreårige. Dette var på grunn av det allerede store antallet enslige mindreårige som allerede var bosatt i Trondheim, og det generelle presset på barnevernstjenester i kommunen.

Den nye foreslåtte bosettingsmodellen

1. Hensikten med de nye endringene er å skjerpe inn allerede eksisterende mål om å oppnå bosetting av personer over 18 år innen 6 måneder etter vedtak om opphold, og bosetting av enslige mindreårige innen 3 måneder etter vedtak. I tillegg ønsker departementet at flyktningene, totalt sett, blir fordelt på kommunene *på en best mulig måte*.
2. Nasjonalt utvalg for mottak og bosetting av flyktninger fastsetter hvor mange flyktninger kommunene totalt skal anmodes om å bosette kommende år og fordeler antallet fylkesvis. Dette er i samsvar med dagens ordning.
3. Fastsettelsen fra Nasjonalt utvalg oversendes KS i fylket som lager forslag til fordeling mellom kommunene i fylket med IMDi som sekretariat. Det foreslås også at kommuner ikke kan knytte betingelser eller vilkår til sine vedtak om bosetting.
4. Dersom kommunene i et fylke er enige i forslaget til fordeling, gjennomføres bosettingen deretter. Ved uenighet mellom kommunene, innkaller fylkesmannen i det gjeldende fylke de kommunene til et møte om fordelingen.
5. Dersom kommunene i et fylke ikke blir enige, avgjør fylkesmannen fordelingen. Fylkesmannen gis rett til å tilvise flyktninger til kommunene som dermed plikter å motta den enkelte flyktning.
6. Dersom kommunen innen tre måneder etter at de har mottatt oversikt over hvilke flyktninger de skal bosette, ikke har skaffet bolig til disse, kan integreringstilskuddet bli avkortet tilsvarende statens utgifter til opphold i mottak eller omsorgssentre.

Trondheim kommune

7. I tilfeller hvor fylkesmannen benytter sin tilvisningsrett, skal den enkelte flyktning ha rett og plikt til introduksjonsprogram på lik linje med de som er bosatt i kommunene på vanlig måte. Det samme vil gjelde tjenester etter sosialtjenesteloven og etter Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen (NAV).

Rådmannens vurdering av den foreslåtte bosettingsmodellen

Rådmannen er enig i at rask bosetting av flyktninger i kommuner etter innvilget opphold er viktig og er positivt for integreringsprosessen. Rask bosetting etter vedtak gjør det mulig å komme raskt i gang med kvalifiseringsarbeidet. Dette skjer i kommunene. Det vil derfor være hensiktsmessig å sette nasjonale mål for hvor rask bosetting i norske kommuner bør skje. Målsettingene med 3 måneder for bosetting av enslige mindreårige og 6 måneder for ”ordinære bosettinger” er hensiktsmessige og bør etterstrebes av både kommuner og relevante statlige virksomheter.

Rådmannen er også enig i at kommuner ikke bør stille spesielle vilkår for hvilke grupper de ønsker å bosette i kommunen, slik det skisseres i den foreslåtte modellen. Bosetting av flyktninger i kommunene må sees som en viktig oppgave og den må gjenspeile det nasjonale behovet. Ved at flere tar ansvar for utfordringene, for eksempel i forhold til anskaffelse av boliger til enslige flyktninger eller bosetting av personer med ekstraordinære behov som for eksempel helse, vil byrden deles på flere, og kommunene får en mer variert bosetting som igjen kan føre til raskere bosetting fra mottak.

Rådmannen er uenig i en bosettingsordning som legger opp til økonomiske sanksjoner og tvang. Hovedstyret i KS er av samme oppfatning. Fylkesmannens tilvisningsrett overfor kommuner vil berøre prinsippet om kommunalt selvstyre. Rådmannen mener dessuten at tvang og økonomiske sanksjoner overfor kommunene ikke vil føre til raskere bosetting av flyktninger. Rådmannen mener at bosetting av flyktninger skal bygge på dialog og samarbeid mellom relevante statlige virksomheter og kommunene.

Enslige mindreårige er en sårbar flyktningegruppe. Bosetting av denne gruppen krever nøye forarbeid både fra mottak/omsorgssentrene, IMDi, BUF-etat og kommunen. God og oppdatert kartlegging av behov er meget viktig her. Iverksetting av gode bo- og omsorgstiltak baserer seg på individuelle behov og kan være tidskrevende å få på plass. Statens mål om bosetting innen tre måneder etter vedtak om opphold, er et mål alle aktører må jobbe etter. Innføring av sanksjoner ved forsinket bosetting, slik det skisseres i den nye ordningen, kan imidlertid virke mot sin hensikt. Målet må være å kunne gi best mulige bo og omsorgstiltak framfor forhastede bosettinger på grunn av mulige sanksjoner. Utfordringene med bosetting av enslige mindreårige er naturlig nok ekstra store når det er høyt antall asylkomster og mange skal bosettes, jfr. bosettingsbehovet i 2009 og 2010. Her an muligens et arbeid i forkant mellom IMDi, kommuner og BUF-etat vedrørende behov og utvikling av ulike tiltak, gjøre det lettere å kunne møte framtidige utordringer ved økte ankomster.

Anskaffelse av boliger er også en sentral utfordring for mange kommuner. Rådmannen er av samme oppfatning som hovedstyret til KS i at styrking av boligtilskuddet, kurs og veiledning om gode løsninger for kommunene kan være gode tiltak for å løse utfordringene knyttet til bolig.

Forpliktende kvartalsvise bosettinger kan være en god løsning for å oppnå raskere bosetting. Trondheim kommune og IMDi region Midt-Norge gjennomførte et prøveprosjekt i 2010 for å oppnå raskere og kvartalsvise bosettinger. Prosjektet viste meget gode resultater. Kvartalsvise bosettinger forutsetter god planlegging fra kommune og stat, gode samarbeidsrutiner og direkte dialog mellom partene.

Ellers vil rådmannen påpeke at den nye bosettingsmodellen som skisseres fra departementet, retter seg i

Trondheim kommune

stor grad til kommunale forpliktelser og oppgaver. Rådmannen etterlyser mer fokus på de statlige samarbeidspartnerne (for eksempel IMDi, BUF-etat, Husbanken, UDI/driftoveratørene av asylmottak) sine bidrag for raskere bosetting. Det vil være lite hensiktsmessig å legge det hele og fulle ansvaret for raskere bosetting bare til kommunene.

Konklusjon

Rådmannen er enig i at rask bosetting av flyktninger i kommunene er viktig for integreringsprosessen. Trondheim kommune har en lang tradisjon med bosetting av flyktninger og har imøtekommet statens forespørsler uten å stille spesielle vilkår eller betingelser i den sammenheng. Kommunen har høy kompetanse på feltet og ser på bosetting av flyktninger som en viktig nasjonal oppgave. Rådmannen er imidlertid svært skeptisk til å benytte tvang og økonomiske sanksjoner. Bosetting av flyktninger må bygge på dialog, samarbeid og ut fra lokale forhold og forutsetninger.

Rådmannen i Trondheim, 18.04.11

Helge Garåsen
kommunaldirektør

Reza Monajemi
rådgiver

Elektronisk dokumentert godkjenning uten underskrift

Vedlegg: Høringsbrev fra Det kongelige Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet
Vedtak fra hovedstyret i KS om bosetting av flyktninger den 26.1.2010

[... Sett inn saksutredningen over denne linja](#)